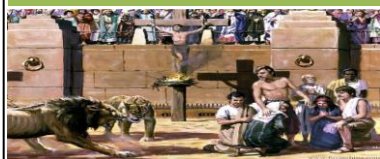
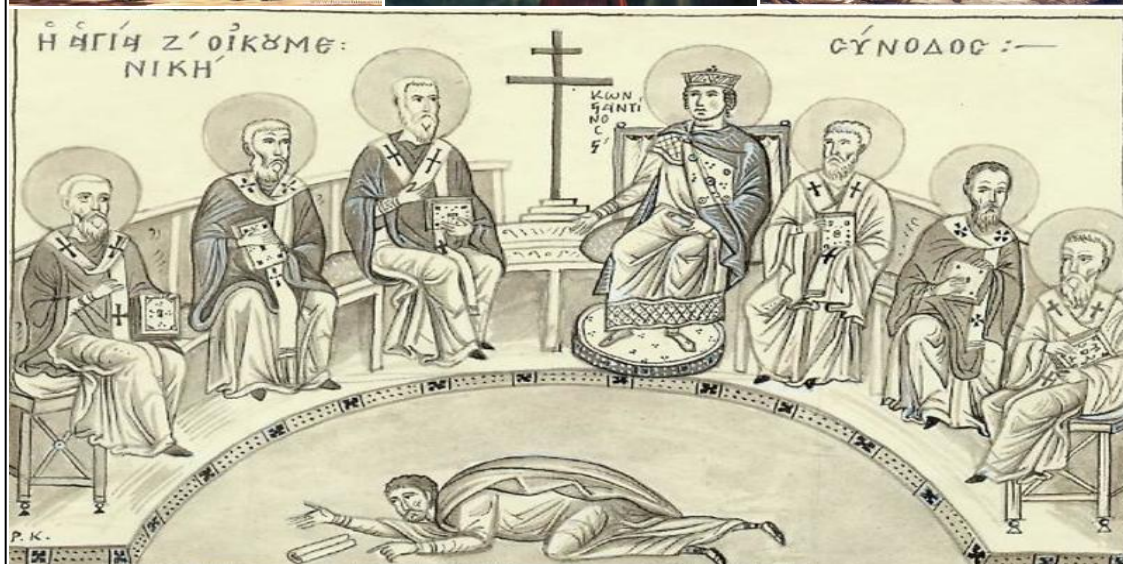

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

2020

2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ

313 μ.Χ.

Η ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Το θαύμα της επεκτάσεως

Ο πολέμιος του Χριστιανισμού ο Ρουσσώ, αναγκάστηκε να ονομάσει την ιστορία της ιδρύσεως και εξαπλώσεως του Χριστιανισμού ένα «**συνεχές θαύμα**». Είναι πολύ χαρακτηριστική η ομολογία του: «μετά τον θάνατο του Ιησού Χριστού, δώδεκα πτωχοί και αγράμματοι ψαράδες επιχείρησαν να διδάξουν και να επιστρέψουν τον κόσμο. Απλή ήταν η μέθοδός τους.

Κήρυτταν χωρίς τέχνη, αλλά με καρδιά γεμάτη κατάνυξη. Και το καταπληκτικότερο από όλα τα θαύματα... είναι η

αγιότητα της ζωής τους. Οι μαθητές ακολούθησαν το παράδειγμά τους και η επιτυχία υπήρξε θαυμαστή... Οι περίγελoi και οι βρισιές έπεφταν από παντού στη νέα αυτή θρησκεία. Ξεσηκώθηκαν οι διωγμοί και οι διώκτες δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να επιταχύνουν την εξάπλωση της θρησκείας εκείνης, την οποία ήθελαν να καταπνίξουν. Όλοι οι Χριστιανοί έτρεχαν στο μαρτύριο και όλοι ζητούσαν το βάπτισμα. Η ιστορία των πρώτων χρόνων είναι ένα διαρκές θαύμα».

Ο Χριστιανισμός ποτέ, μέχρις ότου έγινε επίσημη θρησκεία της ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, υπό τον Μεγάλο Κωνσταντίνο, δεν διαδόθηκε με την βία. Αφού ξεκίνησε με λίγους ταπεινούς οπαδούς του Χριστού..... Η ιερή φλόγα που είχε ανάψει στις καρδιές των πιο ταπεινών σκλάβων, διαδόθηκε σαν πυρκαγιά ως τις καρδιές των ανωτέρων μελών της Ρωμαϊκής κοινωνίας, και όμως εξαπλώθηκε τόσο ήσυχα και ήπια ώστε η συγκεντρωμένη δύναμις της Ρωμαϊκής εξουσίας στάθηκε ανίκανη ν' ανακόψει την εξάπλωση της.

Μέχρι τις αρχές του 4^{ου} αιώνα η ρωμαϊκή αυτοκρατορική πολιτική έναντι του χριστιανισμού ήταν ιδιαίτερα αρνητική. Ο χριστιανισμός θεωρούνταν *religio illicita* (**απαγορευμένη θρησκεία**). Παρά τις αντιξοότητες όμως ο αριθμός των χριστιανών από το 2^ο μέχρι και τον 4^ο αι. αύξανε διαρκώς και περιελάμβανε τόσο ανθρώπους προερχόμενους από κατώτερες τάξεις όσο και ορισμένα μέλη ανώτερων οικογενειών.

❖ Η επιτυχία διάδοσης του χριστιανικού μηνύματος οφείλεται:

Πρώτον στην ανταπόκριση του ελληνορωμαϊκού κόσμου στο μήνυμα του Ευαγγελίου για το Θεό.

Δεύτερον, στο έργο των **απολογητών**.

Τρίτον, στην εσωτερική συνοχή και ενότητα, στη φιλανθρωπία και την αλληλεγγύη των πιστών μεταξύ τους.

Τέταρτον, στην γενναιότητα και το θάρρος των χριστιανών ενώπιον του θανάτου. Οι διωγμοί κατά του Χριστιανισμού δεν ανέκοψαν την πρόοδο του. «Το αίμα των μαρτύρων υπήρξε ο σπόρος του Ευαγγελίου».

Πέμπτον, η ιεραποστολική δράση των πρώτων χριστιανών. Αυτοί μας δείχνουν τι μπορεί να κάνει και αυτός ακόμη ο απλός πιστός. Οι πρώτοι Χριστιανοί, λοιπόν, είχαν τη φλόγα της ιεραποστολής πολύ δυνατή μέσα τους. Όπου βρίσκονταν έπρεπε να δράσουν, να ψαρέψουν ψυχές. Γι' αυτό μέσα στους διωγμούς όχι μόνο δε λιγόστευαν οι πιστοί, αλλά και αύξαναν σε αριθμό. Τους αύξανε ο ζήλος των ευλογημένων εκείνων μαθητών, η δράση τους η ιεραποστολική.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ

Απολογητές ή χριστιανοί Απολογητές ονομάζονται διάφοροι άνθρωποι της Εκκλησίας (ιερείς, εκκλησιαστικοί συγγραφείς κ.ά.), οι οποίοι έζησαν τον 2ο αιώνα μ.Χ. και οι οποίοι όταν η αλήθεια του Χριστιανισμού αμφισβητήθηκε και διακωμωδήθηκε από σφοδρούς επικριτές, ανέλαβαν αφενός μεν να απολογηθούν ενώπιον των αρμοδίων αρχών υπέρ των αδικώς διωκομένων χριστιανών και αφετέρου να καταδείξουν τον Χριστιανισμό ως τη μόνη αληθινή θρησκεία.

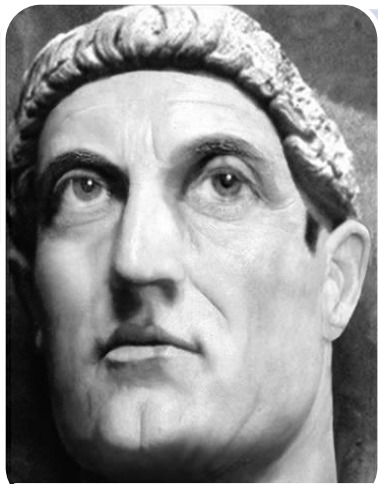
Στόχος των Απολογητών υπήρξε:

1ο. η απόκρουση των εξωγενών θεολογικών επιδράσεων του φιλοσοφικού και ειδωλολατρικού περιβάλλοντος στη θεολογία της εκκλησίας, οι οποίες πλαστογραφούσαν το μήνυμά της,

2ο. η διαμαρτυρία κατά της κρατικής εξουσίας λόγω των άδικων διωγμών των χριστιανών.

- Έτσι κατά βάση απηύθυναν ομολογίες 1^{ον} αντιδρώντας στις επιρροές, τις προσμίξεις και τις επιθέσεις σε βάρος του Χριστιανισμού, και 2^{ον} ταυτόχρονα τόνωναν το ηθικό των διωκόμενων χριστιανών.
- Τελικά μέσα από το έργο των Απολογητών, είναι γενικά αποδεκτό, πως επήλθε μια φάση **σύγκλησης με τον ελληνισμό**, η οποία προήλθε από την αφομοίωση πολιτισμικών και μορφολογικών στοιχείων της ελληνικής παιδείας και περιβάλλοντος.

Ο ΦΛΑΒΙΟΣ ΒΑΛΕΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ο ΜΕΓΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο Κωνσταντίνος Α', αυτοκράτορας της Ρώμης, έμεινε γνωστός στην ιστορία ως **Μέγας**. Κανένας άλλος ηγεμόνας δεν άξιζε περισσότερο το προσωνύμιο αυτό από τον Κωνσταντίνο. Η διορατικότητα και η οξυδέρκεια του χαρακτήρα του τον οδήγησαν να λάβει σπουδαίες αποφάσεις, που έμελλαν να αλλάξουν όχι μόνο το ρούν της ιστορίας της μέχρι τότε Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, αλλά και της παγκόσμιας ιστορίας. Οι αποφάσεις του σφράγισαν, όχι μόνο τον τέταρτο αιώνα αλλά επηρέασαν ολόκληρη τη μετέπειτα πορεία της νέας ανατολικής αυτοκρατορίας και τη δογματική θεμελίωση και εξάπλωση του χριστιανισμού.

Η πρώτη απόφαση ήταν η υιοθέτηση του χριστιανισμού και **η δεύτερη** ήταν η μεταφορά της πρωτεύουσας της Αυτοκρατορίας από τη Ρώμη στην καινούρια πόλη που έχτισε στην τοποθεσία του αρχαίου Βυζαντίου, την Κωνσταντινούπολη. Η πρωτεύουσα, λοιπόν, μεταφέρθηκε από τις όχθες του Τίβερη στις όχθες του Βοσπόρου, από την παλιά Ρώμη, στη Νέα Ρώμη, την Κωνσταντινούπολη.

ΓΙΑΤΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΜΕΓΑΣ

Αναμφισβήτητα ο Μέγας Κωνσταντίνος ήταν μια ηγετική φυσιογνωμία με σπουδαία χαρίσματα. Με τις αποφάσεις του κατάφερε :

πρώτον να σώσει την διαλυμένη αυτοκρατορία του για άλλους έντεκα (11) αιώνες, **δεύτερον** συνέβαλε στη θεμελίωση και εξάπλωση του χριστιανισμού και **τρίτον** διέσωσε και τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στην αυτοκρατορία του τα δύο αυτά μεγάλα ιστορικά μεγέθη **Χριστιανισμός – Ελληνισμός**, ενώνονται. Έτσι δημιουργείται ο περίφημος Βυζαντινός Πολιτισμός.

Αυτός ο πολιτισμός όταν μεταλαμπαδεύτηκε στη δύση, στο τέλος της βυζαντινής αυτοκρατορίας, επηρέασε ή μάλλον διαμόρφωσε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και κατ' επέκταση τον παγκόσμιο πολιτισμό.

Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η «ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗ» ΤΟΥ

Η διάδοση του Χριστιανισμού στον ελληνορωμαϊκό κόσμο ήταν, όπως είδαμε, αισθητή ήδη κατά τους αποστολικούς χρόνους, συνεχίσθηκε δε με εντυπωσιακά αποτελέσματα και κατά τη μεταποστολική εποχή, παρά την εντεινόμενη κλιμάκωση των διωγμών της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Το σκληρό αυτό νομικό καθεστώς για την Εκκλησία, μεταβλήθηκε προοδευτικά κατά τον Δ' αιώνα χάρη στη θρησκευτική πολιτική του Μ. Κωνσταντίνου και των διαδόχων του.

Από τις αρχές ήδη του Γ' αιώνα οι ρωμαίοι αυτοκράτορες ευνόησαν μια συγκριτική **ενοθεϊστική τάση**. Ο πατέρας του Μ. Κωνσταντίνου, ο Κωνσταντίνος ο Χλωρός, πρέσβευε ένα συγκριτικό ενοθεϊσμό, όπου ο θεός Ήλιος – Απόλλωνας κατείχε κεντρική θέση. Ο Κωνσταντίνος ακολούθησε την ενοθεϊστική θρησκεία του πατέρα του. Αυτό σημαίνει πως συνειδητά είχε απορρίψει την ειδωλολατρική πολυθεΐα και είχε προσχωρήσει σαφέστερα στη ενοθεϊστική πίστη του πατέρα του, η οποία τον έφερε πιο κοντά στον χριστιανικό μονοθεϊσμό.

Ο Μέγας Κωνσταντίνος βέβαια προχώρησε ακόμα περισσότερο και αξιολόγησε θετικότερα τον Χριστιανισμό.

Το 313 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος, σε συνεργασία με τον συνάρχοντα Λικίνιο, εξέδωσε στα Μεδιόλανα (σημερινό Μιλάνο) το ιστορικό διάταγμα της ανεξιθρησκίας. Σύμφωνα με αυτό, δόθηκε το δικαίωμα σε όλους τους ρωμαίους πολίτες να ανήκουν σε όποια θρησκεία θέλουν.

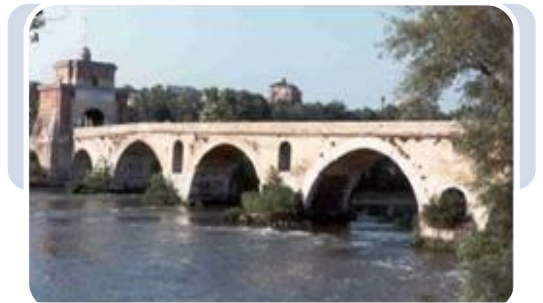
Ο Μέγας Κωνσταντίνος γεννήθηκε περίπου το 274 μ.Χ. Ο πατέρας του Κωνσταντίος Χλωρός ήταν σπουδαίος στρατηγός, καταγόμενος από αριστοκρατική οικογένεια της περιοχής της Ιλλυρίας. Η μητέρα του ονομαζόταν Ελένη. Ήταν χριστιανή και σε αυτήν οφείλει ο Κωνσταντίνος την αρχική γνωριμία του με τη χριστιανική θρησκεία.

Ο Κωνσταντίνος βοηθάει με κάθε τρόπο τη χριστιανική θρησκεία, όχι μόνο σταματώντας τους διωγμούς εναντίον των χριστιανών αλλά ταυτόχρονα δίδοντας τα ίδια δικαιώματα στους χριστιανούς με τους οπαδούς των ειδωλολατρικών θρησκειών. Έδωσε δωρεές και προνόμια στο χριστιανικό κλήρο, όπως το να τον απαλλάξει από τους φόρους, ανήγειρε εκκλησίες και μοναστήρια, χωρίς όμως να απαξιώνει φανερά τους εθνικούς.

Αν και ο Κωνσταντίνος υπερασπίστηκε τη χριστιανική θρησκεία, ο ίδιος βαπτίζεται χριστιανός λίγο πριν το τέλος της ζωής του. Τυπικά κράτησε σε όλη τη διάρκεια της ζωής του τον τίτλο του Pontifex Maximus (Μέγα αρχιερέα) για πολιτικούς λόγους και για τη διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης και αρμονίας στις σχέσεις μεταξύ ειδωλολατρών και χριστιανών.

Η μεταστροφή του Μεγάλου Κωνσταντίνου προς το χριστιανισμό «αρχίζει», κατά τον ιστορικό Ευσέβιο, με το όραμα του Κωνσταντίνου, πριν από τη μάχη με το Μαξέντιο το 312 μ.Χ. στη Μούλβια γέφυρα. Το όραμα - άμεση θεία κλήση - για το λόγο αυτό δόθηκε στον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο ο χαρακτηρισμός ισαπόστολος και «ο εν βασιλεύσιν απόστολος» της Χριστιανικής θρησκείας.

Σύμφωνα με το Χριστιανισμό, ο αυτοκράτορας δεν είναι πια Θεός, αλλά ο ηθελημένος, ο εκλεκτός του Θεού, που κυβερνάει μόνο με τη θεία χάρη και επίνευση.

Η Μούλβια γέφυρα

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

* ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

1. Κατανόησε ότι η άρνηση των χριστιανών να αναγνωρίσουν τον αυτοκράτορα ως Κύριο (Dominus) δεν απειλούσε την συνοχή της αυτοκρατορίας και δεν ήταν πράξη εχθρική προς τον αυτοκράτορα.
2. Ο χριστιανισμός επηρέασε πολλούς ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμό και δημιούργησε ο ίδιος (ο χριστιανισμός) ένα δικό του πολιτισμό που έπρεπε να αναγνωριστεί.
3. Ο Μ. Κωνσταντίνος είχε επιδράσεις μονοθεϊστικές και χριστιανικές : Ο πατέρας του ήταν λάτρης του Θεού Ήλιου και η μητέρα του, η αγία Ελένη, ήταν χριστιανή. Υποστήριξε την εκκλησία δεν έθιξε όμως

τους ειδωλολάτρες (γι' αυτό κράτησε τυπικά τίτλους της ειδωλολατρικής θρησκείας, «Μέγας Αρχιερέας»)

4. Το όραμα του σταυρού με την επιγραφή «τούτω νίκα» που είδε τις παραμονές της σύγκρουσης του με το Μαξέντιο.
5. Η ιδεολογική ανωτερότητα του χριστιανισμού απέναντι στην ειδωλολατρία.
6. Η βεβαιότητά του ότι ο Θεός των χριστιανών είναι ο αληθινός Θεός.

* ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

1. Η αυτοκρατορία σπαραζόταν από τους εμφύλιους πολέμους και τις συγκρούσεις μεταξύ των συναυτοκρατόρων.
2. Το αδιέξοδο και η παρακμή του ειδωλολατρικού κόσμου.
3. Ο Μ. Κωνσταντίνος πίστευε ότι οι διωγμοί των χριστιανών έκαναν κακό και όχι καλό στην αυτοκρατορία και ότι έπρεπε να πάψουν. Η πεποίθησή του ότι οι διωγμοί δεν έφεραν την πολυπόθητη ειρήνη και ενότητα της αυτοκρατορίας.
4. Επιπλέον στήριξε τον χριστιανισμό ως **συνεκτικό ιστό** της αυτοκρατορίας. Επιπλέον κατανόησε ότι τα στοιχεία του χριστιανισμού, η αγάπη, η ανοχή και το οικουμενικό πνεύμα του θα βοηθούσαν τον ρωμαϊκό πολιτισμό να αναπτυχθεί. Η πεποίθησή του Μ. Κωνσταντίνου ότι **ο χριστιανισμός αποτελεί τη μοναδική αναγεννητική δύναμη** στην αυτοκρατορία.
5. Ως μεγάλος ηγέτης κατάλαβε ότι ήταν ανόητο να διώκεται ο χριστιανισμός, εφόσον οι χριστιανοί ήταν πολλοί και σε όλα τα κοινωνικά στρώμα ,και ήταν δυνατόν να θανατωθούν όλοι.

Οι Αποφάσεις των Μεδιολάνων κατοχύρωσαν:

- * Τη γενική αρχή της ανεξιθρησκίας,
- * Την ένταξη του Χριστιανισμού στην αρχή της θρησκευτικής ελευθερίας,
- * Την ελευθερία της συνειδήσεως των ρωμαίων για την επιλογή της οποιασδήποτε θρησκευτικής πίστεως και ιδιαίτερα της Χριστιανικής,
- * Την άμεση επιστροφή των απαλλοτριωθέντων, δημευθέντων ή δωρηθέντων λατρευτικών κέντρων των χριστιανών χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση και
- * Την επιστροφή στους χριστιανούς κάθε άλλης εκκλησιαστικής ιδιοκτησίας επίσης χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση.

Η νομική αυτή κατοχύρωση των ευεργετικών πράγματι για τον Χριστιανισμό μέτρων προσέφερε όχι μόνο τη πλήρη θρησκευτική ελευθερία στην Εκκλησία, αλλά και την ελευθερία της συνειδήσεως σε κάθε ρωμαίο πολίτη να επιλέγει ελεύθερα την οποιαδήποτε θρησκευτική πίστη, ακόμη και την προσχώρησή στον Χριστιανισμό.

Με το Διάταγμα ο Χριστιανισμός δεν αναγνωρίστηκε επίσημη θρησκεία της αυτοκρατορίας, αλλά απλώς απέκτησε ισότιμη μεταχείριση με τις άλλες θρησκείες. Επίσημη θρησκεία, παρέμεινε η ρωμαϊκή. Ο αυτοκράτορας διατήρησε τον τίτλο του μέγιστου αρχιερέα.

Η Εκκλησία αναγνωρίζει το έργο του Μ. Κωνσταντίνου και τον ανακήρυξε άγιο και ισαπόστολο.

Ο Κωνσταντίνος ως αυτοκράτορας αλλά και ως άνθρωπος έκανε μεγάλα λάθη. Όσο όμως προσέγγιζε τον Χριστιανισμό, τόσο καταλάβαινε τα λάθη του. Σημασία έχει ότι έδειξε ειλικρινή μετάνοια και ζήτησε συγχώρηση. Η Εκκλησία αποδέχτηκε τη μετάνοια του και αναγνώρισε τη μεγάλη προσφορά του.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η Εκκλησία αναγνωρίζοντας όσα της προσέφερε, καθώς και τη μετάνοιά του, τον τίμησε ως άγιο. Η μνήμη του γιορτάζεται, μαζί με τη μητέρα του αγία Ελένη στις 21 Μαΐου.

- Έδωσε τέλος στους διωγμούς – Εξέδωσε το Διάταγμα των Μεδιολάνων - της ανεξιθρησκείας.
- Προστάτεψε τη Χριστιανική πίστη από την αίρεση του Αρείου – Συγκάλεσε την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο.
- Έκτισε ναούς(της Αγίας Σοφίας, των Αγίων Αποστόλων, του Χριστού στα Ιεροσόλυμα κλπ).
- Έκλεισε ειδωλολατρικούς ναούς(Αστάρτης Φοινίκης).
- Θέσπισε νόμους εναντίον των θυσιών και των ειδωλικών τελετών.
- Απέστειλε τη μητέρα του, την Αγία Ελένη, στα Ιεροσόλυμα για την ανεύρεση του Τιμίου Σταυρού.
- Ρύθμισε το πότε πρέπει να γιορτάζεται το άγιο Πάσχα σ' όλο τον κόσμο.
- Θεσμοθέτησε πρώτος αυτός την Κυριακή, ως την κατεξοχήν ημέρα προσευχής και την καθιέρωσε με νόμο ως ημέρα αργίας.
- Με εντολή του ακόμη τιμώνταν χαρμόсуна οι ημέρες του μαρτυρίου των Αγίων Μαρτύρων, καθώς και οι λοιπές εορτές της Εκκλησίας μας.
- Περαιτέρω πρόσταξε και χαράχτηκε ο Σταυρός στα όπλα των στρατιωτών του.
- Έγραψε για όλους τους στρατιωτικούς(στα λατινικά) προσευχή για να προσεύχονται.
- Προνόησε για τους Χριστιανούς στην Περσία, έγραψε επιστολή προς τον βασιλέα των Περσών Σαβώρ Β' (310-381), όπου με λόγους κατάλληλους
- Κατήγγησε τη σταύρωση , που ήταν η συνηθισμένη φρικαλέα ποινή των δούλων.
- Απαγόρευσε να στιγματίζονται οι καταδικασμένοι με σημάδια ατιμωτικά επί του προσώπου τους.
- Κατήγγησε τους αγώνες των μονομάχων.
- Κήρυξε έγκυρη την απελευθέρωση δούλων , απλώς με αναγγελία της στο ναό, ενώπιον του λαού και του κλήρου.
- Για να προλάβει την έκθεση ή πώληση παιδιών , όπου υπήρχε τέτοια συνήθεια, χορηγούσε διατροφή απ' το δημόσιο ή το αυτοκρατορικό ταμείο στις φτωχές οικογένειες.
- Κήρυξε ενόχους ανθρωποκτονίας τους κυρίους των οποίων η κακούργα μεταχείριση επέφερε θάνατο στον δούλο.
- Απαγόρευσε στους ενοικιαστές δημοσίων κτημάτων να χωρίζουν τους άνδρες από τις γυναίκες των , τους γονείς από τα παιδιά των, τους αδελφούς από τις αδελφές, η δε αρχή αυτή βαθμηδόν επεξετάθη σε όλους τους δουλοπάροικους οποιωνδήποτε ακινήτων.
- Κατάργησε τις ποινές κατά της αγαμίας και της χηρείας, αναγνωρίζοντας την ελευθερία της προσωπικής καταστάσεως.
- Με σειρά νόμων αναγνώρισε για νομικό πρόσωπο την Εκκλησία και τη συνέδεσε με επίσημες σχέσεις με το κράτος, κήρυξε δε τις υπέρ αυτής διαθήκες έγκυρες.
- Παρεχώρησε στους Επισκόπους δικαστική δικαιοδοσία και επί υποθέσεων μικτής χρήσεως δηλαδή εκκλησιαστικής και αστικής.
- Αναγνώρισε στους Χριστιανούς το δικαίωμα προτιμήσεως της επισκοπικής δικαστικής δικαιοδοσίας και της μεταφοράς ενώπιον ειδωλολατρών δικαστών εκκρεμούς δίκης ενώπιον του επισκόπου τους.

Όμως ο Κωνσταντίνος είναι βέβαιο, πέρα από την άρνηση του να τελέσει τα λατρευτικά καθήκοντα του μέγιστου αρχιερέα της εθνικής θρησκείας, έλαβε και ορισμένα αυστηρά μέτρα, που θα μπορούσαν στην πράξη να εξισωθούν με έμμεση κατάργηση της εθνικής θρησκείας, δηλαδή:

[1] Απαγόρευσε στους ιερείς της εθνικής λατρείας να ασκούν οιωνοσκοπία.

[2] Κατάργησε τη λατρεία του αυτοκράτορα, για αυτό και οι συνδεδεμένοι με τη λατρεία αυτή εθνικοί ιερείς παρέμειναν ουσιαστικά χωρίς αποστολή,

[3] Έκλεισε ή κατέστρεψε ορισμένους ναούς της εθνικής θρησκείας, είτε γιατί δεν εξυπηρετούσαν πλέον θρησκευτικές ανάγκες, ή και για την δήμευση της τεράστιας περιουσίας τους,

[4] Αφαίρεσε τους τεράστιους θησαυρούς των πλούσιων ναών της εθνικής θρησκείας για την αντιμετώπιση της μεγάλης οικονομικής κρίσης στα πρώτα χρόνια της βασιλείας του, αλλά και για την αποδυνάμωση των ιερέων της εθνικής θρησκείας, οι οποίοι καταπολεμούσαν τη νέα θρησκευτική πολιτική του Κωνσταντίνου.

[5] Σταμάτησε τις οικονομικές επιχορηγήσεις στους ναούς και τους ιερείς και κατάργησε πολλά προνόμια τους.

Η ρωμαϊκή θρησκεία μπορεί να μην έχασε λοιπόν την προγενέστερη επίσημη θεσμική θέση της στην αυτοκρατορία. Όμως τα παραπάνω μέτρα του Κωνσταντίνου, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες ελευθερίες του Χριστιανισμού, ισοδυναμούσαν ουσιαστικά με την κατάργηση μιας θρησκείας, η οποία ζούσε μόνο από την κάλυψη της κρατικής εξουσίας .

Ο Μ. Κωνσταντίνος εκτός από την θρησκευτική ελευθερία, η οποία καθορίστηκε με τις Αποφάσεις των Μεδιολάνων και με τα περιοριστικά ή καταπιεστικά διατάγματα για την εθνική θρησκεία ευνόησε στην πράξη την πλήρη επικράτηση του Χριστιανισμού και με **άλλα θετικά μέτρα:**

α. με την απαλλαγή (με διάταγμα του 319) του κλήρου από τα δημόσια βάρη,

β. με την αναγνώριση του δικαιώματος των χριστιανικών ναών να έχουν ιδιοκτησία και να δέχονται δωρεές, με την καθιέρωση της αργίας της Κυριακής,

γ. με την οικονομική επιχορήγηση για την ανέγερση μεγαλοπρεπών ναών,

δ. με το ενδιαφέρον του για την υπεράσπιση της ενότητας της Εκκλησίας από τις αιρέσεις,

ε. με την καθιέρωση χριστιανικών συμβόλων και παραστάσεων στην αυτοκρατορική και στη στρατιωτική εξάρτηση, στις στρατιωτικές σημαίες και νομίσματα,

στ. με τη συνεχή επικοινωνία του με τους επισκόπους της Εκκλησίας,

ζ. με την ενίσχυση της παρουσίας χριστιανών σε υψηλά αξιώματα της δημόσιας και στρατιωτικής διοίκησης,

η. με τη νέα νομοθεσία η οποία διαπνέεται από τη χριστιανική διδασκαλία, με τη κατάργηση του σταυρικού θανάτου κ.α.,

θ. με τη καθιέρωση της Κυριακής αλλά και γενικότερα των χριστιανικών γιορτών ως αργίες της αυτοκρατορίας.

Ενοθεϊσμός είναι η πίστη ότι υπάρχει ένας Θεός, αλλά δίπλα σε αυτόν μπορεί να υπάρχουν κι άλλες θεότητες που μπορούν να λατρεύονται. Ενοθεϊσμός μπορεί να προκύψει και από ένα μέχρι πρότινος πολυθεϊστικό σύστημα. Σε αυτή την περίπτωση μια θεότητα απορροφά τις ιδιότητες άλλων θεοτήτων, και γίνεται ιεραρχικά ανώτερη.

Όρος που δηλώνει τη λατρεία μιας μόνο θεότητας, χωρίς να αποκλείεται η ύπαρξη άλλης.

ΟΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

A. ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ

Το πρόσωπο του Δ' αιώνα στον ελληνορωμαϊκό χώρο εμφανίζεται ταραγμένο και διαρκώς γινόμενο. Συγκλονιστικές ανακατατάξεις και συγκρούσεις διαδέχονται η μία την άλλη. Ο εθνικός ελληνορωμαϊκός κόσμος, ως πνεύμα και εξουσία, νιώθει έκπληκτος ενώπιον του τεράστιου ρεύματος, που συνιστά η Εκκλησία. Ο κόσμος αυτός ζούσε περίοδο πτώσεως και όχι ανόδου. Δεν είχε πνευματικό σθένος ν' αντιδράσει στην Εκκλησία. Αυταπατώμενος είχε πιστέψει, κατά τον Β' και Γ' αιώνα, ότι άλλοτε με την αίγλη του, άλλοτε με σκληρούς διωγμούς, θα συγκρατούσε την Εκκλησία σε μικρές διαστάσεις. Όταν τελικά συνειδητοποίησε την δική του αδυναμία και την ορμή της Εκκλησίας, αντέδρασε σπασμωδικά. Οι ρωμαίοι αυτοκράτορες κηρύσσουν φοβερούς διωγμούς. Έτσι άρχισε ο Δ' αιώνας.

Οι Ρωμαίοι, μολονότι είχαν την χαρά να βλέπουν «πεπτωκότες» δηλαδή δηλωσίες χριστιανούς, διαπίστωναν ότι όπου κτυπούσαν έναν, γεννιούνταν εκατό κι όπου εκατό χίλιοι. Και το πιο δυσάρεστο γι' αυτούς ήταν ότι πλήθαιναν οι χριστιανοί ακόμη και μέσα στις κυρίαρχες τάξεις τους. Αναγκάστηκε λοιπόν ο ρωμαϊκός κόσμος να δείξει σαφή ανοχή προς της Εκκλησία, την οποία όμως ο Μ. Κων/νος το 313 με το Διάταγμα των Μεδιολάνων αλλά από το 324 κυρίως, που έγινε μονοκράτορας, αντιμετώπιζε σαν να ήταν μέλος της, ενώ ακόμη δεν ήταν.

Η έξοδος από τις κατακόμβες είχε πραγματοποιηθεί. Από την πλευρά της η Εκκλησία, αρχίζοντας ο Δ' αιώνας με τους διωγμούς, έδειξε όλη την δύναμη της πίστεως. Όταν ο τύραννος έπεσε εξαντλημένος και ο μονοκράτορας (324) Κωνσταντίνος πολιτευόταν ως χριστιανός και προστάτης της Εκκλησίας, η Εκκλησία ένωσε τόση έκπληξη, ώστε πολλοί επίσκοποι έχασαν σχεδόν το μέτρο. Ήσαν άνετοιμοι να συλλάβουν και να αντιμετωπίσουν την νέα πρωτόγνωρη πραγματικότητα και τα νέα συγκλονιστικά προβλήματα. Επρόκειτο για τα προβλήματα που δημιούργησε η ελεύθερη ζωή και δράση της Εκκλησίας, η ανάγκη της στέρεης οργάνωσης της, η εμφάνιση των νέων επικίνδυνων αιρέσεων.

B. ΕΝΑΓΚΑΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Η έξοδος της Εκκλησίας από τις κατακόμβες και η άνεση της να κινείται ανενόχλητοι σε οποιονδήποτε κοινωνικό χώρο, συνδυάστηκε μ' έναν προστατευτισμό του αυτοκράτορα πολύ επικίνδυνο. Πρόκειται για εναγκαλισμό, που οφειλόταν:

α) Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ένωθε και δρούσε ως χριστιανός.

β) Ως αυτοκράτορας ήταν ο και μέγιστος ιερέας. Τώρα ως χριστιανός βασιλέας, δεν μπορούσε να τελεί καθήκοντα ιερατικά, αλλά αισθανόταν ότι έχει την ευθύνη για την προκοπή και την πορεία της Εκκλησίας.

γ) Έκρινε ότι τον συνδετικό παράγοντα της απέραντης αυτοκρατορίας μπορεί να τον αποτελεί ο Χριστιανισμός.

δ) Η Εκκλησία δεν είχε ούτε πλούσια εμπειρία κοινωνικής ελευθερίας ούτε ακόμη αρκετή θεσμική οργάνωση ώστε ν' αποποιηθεί αποφασιστικά την ελκυστική προστασία του αυτοκράτορα. Οι ριζικές διαφοροποιήσεις για την Εκκλησία και το κράτος είχαν πολλαπλές και βαθιές συνέπειες, θετικές και αρνητικές. Το κράτος βρήκε στον ραγδαία αναπτυσσόμενο χριστιανισμό την αίγλη και το σθένος, που έλειπαν από την ρωμαϊκή κοινωνία.

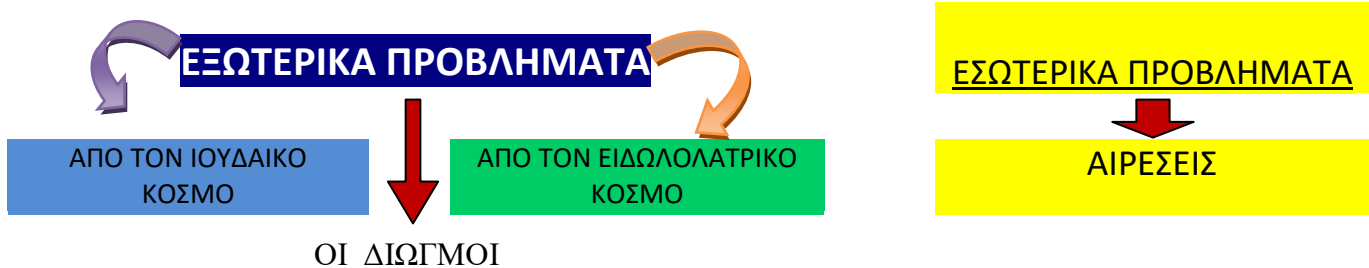
Οι χριστιανοί έγιναν μέχρι το τέλος του αιώνα η πνευματική elite της αυτοκρατορίας. Μειωνόταν η δύναμη της εθνικής θρησκείας και επεκτείνονταν η παρουσία του χριστιανισμού σε όλα τα πολιτικοκοινωνικά επίπεδα. Άρχισαν να χτίζονται επιβλητικοί ναοί. Η Αγία Γραφή γνώρισε εκδοτικό οργανισμό.

Δεν άργησαν όμως να φανούν και οι αρνητικές για την Εκκλησία συνέπειες του εναγκαλισμού. Ο αυτοκράτορας και γενικά η κρατική εξουσία δεν δίστασε να κάνει αισθητή της παρουσία της και να απαιτεί ενίοτε να γίνεται το θέλημά της ως αντάλλαγμα για την προστασία που παρείχε.

Αυτοκράτορες, ακούγοντας εισηγήσεις κακόβουλων αιρετικών επισκόπων επεμβαίνουν στα εκκλησιαστικά πράγματα.

Γ. ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Τα προβλήματα στη ζωή της Εκκλησίας άρχισαν από την πρώτη μέρα της ιδρύσεως της.

Αίρεση (από το ρήμα αιρούμαι = επιλέγω, προτιμώ). Είναι η επιλογή μέρους της διδασκαλίας της Εκκλησίας και εμμονή σε αυτό από μέλη της εκκλησίας.

Η διαφορετική αντίληψη (ενός ή περισσότερων) από εκείνη που δέχεται η Εκκλησία Η αντίθεση προς την καθολική πίστη και τη διδασκαλία της Εκκλησίας.

Η συνειδητή παραποίηση των αληθειών της πίστεως. Η βεβήλωση της αληθινής πίστης

Οι αιρετικοί αμφισβητούν την αυθεντικότητα και το κύρος της χριστιανικής διδασκαλίας.

α. Τριαδολογικές Αιρέσεις

1. αμφισβήτησαν τις τρεις υποστάσεις του Θεού (Πατήρ - Υιός - Άγιο Πνεύμα)
2. αμφισβήτησαν το Ομοούσιο της Αγίας Τριάδος

β. Χριστολογικές Αιρέσεις

1. αμφισβήτησαν το πρόσωπο του Χριστού
2. αμφισβήτησαν την υποστατική ένωση των δύο φύσεων στο πρόσωπο του Χριστού.

Η λέξη "δόγμα" προέρχεται από το ρήμα "δοκέω-ώ" (έχω τη γνώμη, νομίζω, κρίνω καλό) και σημαίνει απόφαση, επίσημη και αυθεντική γνώμη. Στη Θεολογία δόγματα είναι οι αλήθειες της πίστεως που πηγάζουν από την Αγία Γραφή και αναπτύσσονται μέσα στην παράδοση της Εκκλησίας με την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

1ο. Ο εγωισμός και η απόλυτη εμπιστοσύνη στην ανθρώπινη λογική. Η αλαζονική αυτή αντίληψη ότι ο άνθρωπος μπορεί μόνος του να κατανοήσει και να ερμηνεύσει την αλήθεια του Θεού. Έτσι οι αιρετικοί απορρίπτουν οτιδήποτε δε χωρά στο νου τους και ερμηνεύουν με δικό τους τρόπο την πίστη της Εκκλησίας.

2ο. Η Προσπάθεια να κατανοηθούν τα Δόγματα με τη χρήση της φιλοσοφίας.

3ο. Θρησκευτικός Συγκρητισμός (Προσπάθεια εισαγωγής στοιχείων από ανατολίτικες θρησκείες)

Σε μερικές περιπτώσεις και η πολιτική εξουσία αναμείχτηκε σε θέματα πίστης, με αποτέλεσμα να γιγαντωθούν οι αιρέσεις και να επικρατήσουν σε μεγάλα τμήματα της βυζαντινής αυτοκρατορίας, όπως συνέβη με τους αυτοκράτορες Λέοντα Γ' και Ζήνωνα.

Υπό την έννοια αυτή δόγματα είναι α) όλες οι αλήθειες που πηγάζουν από την Αγία Γραφή και αναπτύσσονται μέσα στην Παράδοση της Εκκλησίας και β) οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων που αναφέρονται σε θέματα πίστεως.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

1ο. Οι Χριστιανοί που προέρχονταν από τον Ιουδαϊσμό:

Ήταν δύσκολο να δεχθούν ότι το Ευαγγέλιο αντικατέστησε το Μωσαϊκό Νόμο.

2ο. Οι Χριστιανοί που προέρχονταν από τον «Εθνικό Κόσμο» ήταν δύσκολο :

- να δεχθούν τη δημιουργία του κόσμου από το μηδέν.
- να δεχθούν τη διδασκαλία για την είσοδο του «Κακού» στον κόσμο.

Από τα πρώτα κιόλας χρόνια εμφανίστηκαν στους κόλπους της Εκκλησίας διάφορες αιρετικές αντιλήψεις, οι οποίες καταπολεμήθηκαν αμέσως από τους ίδιους τους Αποστόλους και τους Αποστολικούς Πατέρες. Οι αιρέσεις ως **διαστρέβλωση** και **νόθευση** της «υγιούς διδασκαλίας» και της χριστιανικής πίστεως, αποτέλεσαν και αποτελούν το σημαντικότερο και κυριότερο κίνδυνο για την Εκκλησία. Κυριότερο και από αυτούς τους διωγμούς, που συντάραξαν την Εκκλησία στο παρελθόν και, ίσως, όσους θα ακολουθήσουν στο μέλλον. Κι αυτό συμβαίνει γιατί ο κίνδυνος που προέρχεται απ' τους διωγμούς είναι εξωτερικός και ορατός, και εκδηλώνεται εναντίον των χριστιανών ως μελών της Εκκλησίας. Οι αιρέσεις όμως πολεμούν την Εκκλησία εκ των έσω, την ίδια την ουσία της, το περιεχόμενο της, την αλήθεια της πίστεως της, προσπαθώντας να τη μεταβάλουν σε ψέμα, σε διαστροφή. Οι αιρέσεις εμφανίστηκαν σχεδόν ταυτόχρονα με την Εκκλησία τού Χριστού. Σύμφωνα με την Αγία Γραφή, έχουμε την εμφάνιση των αιρέσεων ήδη στους χρόνους της Καινής Διαθήκης και εξής, στη λεγομένη αποστολική περίοδο.

ΟΙ 4 πρώτες αιρέσεις

1) **Αρειανισμός.** Ηγέτης του Αρειανισμού ήταν ο Πρεσβύτερος Αλεξανδρείας Άρειος

Διδασκαλία : α. «Ο Χριστός είναι κτίσμα του Θεού»

β. Απέρριπτε τη θεότητα του Χριστού και το έργο του.

γ. «Ο Χριστός δεν είναι Θεός. Δεν μπορεί να σώσει τον άνθρωπο»

δ. «Ο άνθρωπος παραμένει δέσμιος του θανάτου»

2) **Οι Πνευματομάχοι** εμφανίστηκαν στο τέλος της δεκαετίας του 350, στην Αίγυπτο αρχικά και αλλού μετά. Ήταν πρώην αρειανόφρονες, οι οποίοι δέχτηκαν την «ομοουσιότητα» του Υιού, αλλά αρνήθηκαν την ομοουσιότητα του αγίου Πνεύματος.

3) **Νεστοριανισμός.** Ηγέτης του Νεστοριανισμού ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος

Διδασκαλία : α. «υπερτόνιζε ανθρώπινη φύση Χριστού»

β. «Η Παναγία γέννησε τον άνθρωπο - Χριστό».

γ. Όταν ο Χριστός βαπτίστηκε, δέχτηκε το Θεϊκό Λόγο».

«Η Παναγία πρέπει να ονομάζεται ΧΡΙΣΤΟΤΟΚΟΣ και όχι ΘΕΟΤΟΚΟΣ».

«Υποτιμώντας τη θεϊκή φύση του Χριστού μειώνουμε τη σωτηρία που μας προσφέρει»

4) **Μονοφυσιτισμός.** Ηγέτης του Μονοφυσιτισμού ήταν ο Αρχιμανδρίτης Ευτυχής.

Διδασκαλία : α. «Ο Χριστός έχει μόνο τη θεϊκή φύση»

β. «Η θεϊκή ιδιότητα του Χριστού απορρόφησε την ανθρώπινη»

γ. «Ο Θεός παρουσιάζεται φαινομενικά ως άνθρωπος»

δ. «Η σωτηρία εξαρτάται αποκλειστικά από το Θεό. Ο άνθρωπος δεν συμμετέχει»

Γ. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

α Διαίρεσαν την Εκκλησία. Δημιούργησαν εντάσεις και συγκρούσεις. Απέκοψαν τους Αιρετικούς από την Εκκλησία. Η αγάπη έγινε μίσος. Η αδελφοσύνη έγινε καχυποψία. και δυσπιστία

β. Η Πολιτεία (ο αυτοκράτορας) βρήκε ευκαιρία να παρέμβει (για ειρήνη στην Εκκλησία - κοινωνική ηρεμία)

γ. Μεγάλες Επαρχίες (Αίγυπτος - Συρία - Αιθιοπία) συγκρούστηκαν με την κεντρική εξουσία, απομακρύνθηκαν από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, υποτάχθηκαν σε εχθρούς (Άραβες κλπ), αποσχίστηκαν με ολέθριες συνέπειες.

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΣΥΝΟΔΙΚΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

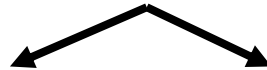
- Τα ζητήματα που αφορούν την πίστη και τη σωτηρία του ανθρώπου αντιμετωπίζονται από την Εκκλησία με τις Συνόδους.
Πρότυπο αυτού του τρόπου διαλόγου και αποφάσεων αποτελεί η **Αποστολική Σύνοδος** του 48 μ.Χ., όπως είδαμε σε προηγούμενη ενότητα.
- Γενικότερα, **Σύνοδος** είναι το ανώτατο συλλογικό όργανο της Εκκλησίας το οποίο είναι αρμόδιο να αποφασίζει για θέματα πίστης, διδασκαλίας και οργάνωσης της Εκκλησίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ : ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

Ανάλογα με το περιεχόμενό τους οι αποφάσεις των Συνόδων χωρίζονται σε 2 κατηγορίες.

ΟΡΟΙ - ΔΟΓΜΑΤΑ

Οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων που έχουν δογματικό περιεχόμενο και αφορούν δηλαδή θέματα πίστης ονομάζονται «**όροι**» κι «**δόγματα**». Θέτουν ένα όριο ανάμεσα στην αλήθεια και την αίρεση.

ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

«**Ιεροί κανόνες**» ονομάζονται οι αποφάσεις των Συνόδων που αφορούν θέματα διοίκησης, λατρείας και καθημερινής χριστιανικής ζωής. Όροι και κανόνες αποτελούν εκκλησιαστικούς θεσμούς, καταγράφουν την αλήθεια της Εκκλησίας και υπηρετούν τη σωτηρία των χριστιανών.